

המיעוטים בישראל

אזרחות | שאלון 34281

מצגת לימוד לבגרות

שקף 1 מתוך 17

יחידה 1

ישראל מעניקה לכל אזרחיה זכויות פרט מלאות ושוות

יחידה 3

ביטויים למעמד המיעוטים במרחב הציבורי בישראל

יחידה 5

תכנית החלוקה - החלטה 181 של האו"ם

יחידה 7

זכויות המיעוטים

יחידה 2

נאמנות למדינה

יחידה 4

הערכים

יחידה 6

המיעוט הערבי בישראל

יחידה 8

מנגנוני הגנה על המיעוט

1 ישראל מעניקה לכל אזרחיה זכויות פרט מלאות ושוות

החוק אוסר אפליה בקבלה לעבודה על בסיס לאומי או דתי ישנה אפשרות נרחבת לביטוי תרבותי ודתי במרחב הציבורי ובהיבטים מוסדיים. ימי המועד של המיעוטים מוכרים להם כימי חופשה. בני העדות הלא יהודיות כפופים לשיפוט דתי על פי דתם בנושאי אישות למיעוטים קיימות מערכות חינוך נפרדות המנהלות בשפתם, ומחנכות על פי תרבותם בתוכנית לימודים מיוחדת למגזר.

2 נאמנות למדינה

הדרוזים נאמנים למדינה בה הם חיים וחלה עליהם על פי חוק חובת גיוס לצבא. 83% מצעירי העדה מתגייסים לצה"ל ורבים ממשיכים לשירות קבע. נשות העדה פטורות משירות בצבא

ביטויים למעמד המיעוטים במרחב הציבורי בישראל

לשפה הערבית מעמד מיוחד במדינת ישראל (חוק יסוד: מדינת הלאום, 2018, סעיף 4). בישראל קיימת מערכת חינוך ממלכתית ערבית למיעוטים בישראל יש ייצוג בדירקטוריונים וכן ברשויות שלטון כמו בית המשפט והכנסת במרחב המשותף למיעוטים יש אפשרות לקיים פולחן דתי בחקיקה בישראל קיימת התייחסות לאפשרות של מיעוטים לקבוע את יום השבתון שלהם ביום הקדוש להם. קיימות אפשרויות נוספות

1 הערכים

חירות, חופש דת, חופש מצפון, צדק ושוויון זכויות חברתי ומדיני לכל אזרחי המדינה ללא הבדל דת, גזע ומין. האזרחים הערבים לומדים במערכת החינוך בשפה הערבית ושומרים על ייחודם בתחום התרבותי והדתי.
מקור: משרד החינוך,
meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/ezrachut/madal2.pdf

2 תכנית החלוקה - החלטה 181 של האו"ם

תכנית החלוקה - החלטה 181 של האו"ם היא החלטת עצרת האו"ם מכ"ט בנובמבר 1947 (29.11.47) על פי החלטה זו, יש להקים בתוך החלק שנותר מן המנדט בארץ ישראל המערבית, מדינה יהודית ומדינה ערבית. בעקבות החלטה 181, ההנהגה היהודית קבלה את התכנית. ההנהגה הערבית דחתה אותה, והערבים החלו בפעולות איבה ומלחמה (זהו השלב הראשון של מלחמת העצמאות).

1 המיעוט הערבי בישראל

כ-20% מאזרחי המדינה; מיעוט לאומי-פולחני בעל שפה, תרבות וזהות לאומית נפרדות.
חלקו במשאבי המדינה ובמשרות הציבוריות נמוך מחלקו באוכלוסייה - פערים הדורשים מדיניות מתקנת.

2 זכויות המיעוטים

זכויות אישיות: שוויון בפני החוק, זכויות אדם וחירויות פרט לכל אזרח.
זכויות קבוצתיות-תרבותיות: שפה, חינוך עצמאי, מעמד דתי (מילט), שמירת מסורת.
זכויות פוליטיות: ייצוג בכנסת ובשלטון המקומי, השתתפות בהכרעות הנוגעות לקבוצה.

1 מנגנוני הגנה על המיעוט

חקיקה (חוקי יסוד, חוק שוויון
הזדמנויות בעבודה), פסיקה (בג"ץ),
העדפה מתקנת ושילוב.
איזון בין זכות הרוב להכריע לבין
חובת הרוב לשמור על זכויות
המיעוט.

2 מגזרים ומיעוטים בישראל

המיעוט הערבי: מוסלמים, נוצרים
ודרוזים - כ-20% מהאוכלוסייה.
מיעוטים נוספים: חרדים, אתיופים
ועולים חדשים - כל קבוצה עם
צרכים וזכויות ייחודיים.

1 המצב בישראל

זכויות המיעוט הערבי: ייצוג בכנסת, שפה ערבית (מעמד מיוחד), מערכת חינוך נפרדת, מעמד אישי דתי.
פערים: תקצוב, תשתיות, משרות ציבוריות.
מגמות שילוב: העדפה מתקנת, תוכניות חומש, ייצוג הולך וגדל בפוליטיקה.

2 מושגי מפתח לחזרה

ישראל מעניקה לכל אזרחיה זכויות פרט מלאות ושוות
נאמנות למדינה
ביטויים למעמד המיעוטים במרחב הציבורי בישראל
תכנית החלוקה – החלטה 181 של האו"ם

שלט דו-לשוני של רשות ממשלתית

מה רואים?

צילום צבע: כניסה לבניין משרד ממשלתי;
מעל הכניסה שלט עם סמל מדינת ישראל
וכיתוב בעברית ובערבית ('מדינת ישראל -
רשות האוכלוסין וההגירה'), ולצדו דגל
ישראל. לפי תיאור הצלם, לשכת רשות
האוכלוסין וההגירה ברחוב מסילת ישרים
בירושלים (2021). המצגת מציינת שלשפה
הערבית מעמד מיוחד במדינת ישראל
ומתארת ביטויים למעמד המיעוטים במרחב
הציבורי; השלט הדו-לשוני הוא ביטוי ממסדי
נראה לכך.

קרדיט: צילום: Korenn, 2021, רישיון CC BY-SA 4.0. מקור: ויקישיתוף | [קובץ המקור](#)

השאלה המקורית

● /המשך בעמוד 7/

● 7 - אזרחות, חורף תש"ף, מס' 034281

● ללא ספק, ההכרה בערכים הדמוקרטיים שלאורם הוקמה מדינת ישראל היא הגרעין המאפשר את קיום החיים המשותפים שלנו כאן. מדינת ישראל תוכל להמשיך לשגשג ולפרוח רק אם כל חלקי האוכלוסייה, על אף השונות ביניהם, יתלכדו סביב ערכים אלה. אנו, אנשי המשפט, מחויבים למשימה זו עוד מראשית ימי המדינה, אך חשוב לזכור כי מימוש המשימה כרוך בתהליך ארוך ומורכב המצריך פעולה חינוכית, ציבורית, תרבותית וחברתית משולבת, וכי על כל אחד ואחת מאיתנו לעזור היטב בערוגתנו למען הטמעת ערכים אלה בעומק ההווה החברתית שלנו. (מעובד על פי: נאום של אסתר חיות, נשיאת בית המשפט העליון, מאתר הרשות השופטת, 15/4/2018)

● ענה על שתיים מן השאלות 13-15 (לכל שאלה — 12 נקודות).

● שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענה על פי מה שלמדת, ולא על פי הקטע.

● בחלק השני של השאלה ענה על פי הקטע.

● 15. הצג את מעמד המיעוטים במדינת ישראל.

● הסבר כיצד מעמד המיעוטים בא לידי ביטוי בקטע

תשובות מוצעות

- הצג: מעמד המיעוטים במדינת ישראל- בהכרזת העצמאות התחייבה מדינת ישראל להעניק זכויות שוות לכל אזרחיה ללא הבדל דת גזע ומין. ישראל מעניקה לכל אזרחיה זכויות פרט מלאות ושוות. הדבר בא לידי ביטוי למשל בחוק אוסר אפליה בקבלה לעבודה על בסיס לאומי או דתי ובכך שישנה אפשרות נרחבת לביטוי תרבותי ודתי במרחב הציבורי ובהיבטים מוסדיים (לעומת כמה ממדינות אירופה בהן קיימת הגבלה על לבישת כיסוי ראש מלא או בניית צריחי מסגדים).
- הסבר:
- ציטוט: "האבות המייסדים של מדינת ישראל הדגישו במגילת העצמאות את החשיבות של הערכים: חירות, חופש דת, חופש מצפון, צדק ושוויון זכויות חברתי ומדיני לכל אזרחי המדינה ללא הבדל דת, גזע ומין. ואכן המחוקק הכיר למשל בצורך באוטונומיה במערכת החינוך, ועיגן זאת בחוק שעל פיו כל קבוצה המבקשת לשמור על דתה ועל שפתה יכולה לקיים מערכת חינוך נפרדת ותוכנית לימודים הייחודית לה."

התשובות מאוסף לא רשמי ולא אומתו מול מחווון משרד החינוך.

תשובות מוצעות

- קישור: מעמד המיעוטים בא לידי ביטוי בקטע גם בהתחייבותה של מדינת ישראל בהכרזת
- העצמאות להעניק למיעוטים זכויות שוות וגם באפשרות הנרחבת לביטוי תרבותי ודתי במרחב
- הציבורי ובהיבטים מוסדיים- האזרחים הערבים לומדים במערכת החינוך בשפה הערבית ושומרים על ייחודם בתחום התרבותי והדתי (מקור: meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/ezrachut/madal2.pdf).

נושאי המצגת

- ישראל מעניקה לכל אזרחיה זכויות פרט מלאות ושוות
- ביטויים למעמד המיעוטים במרחב הציבורי בישראל
- תכנית החלוקה - החלטה 181 של האו"ם
- המיעוט הערבי בישראל
- מנגנוני הגנה על המיעוט
- מגזרים ומיעוטים בישראל

- ציון מושג + הצגתו (הגדרה מהלימוד, לא מהקטע)
- הסבר תופעה או סיבות בעזרת החומר שלמדתם
- השוואה: דמיון והבדל בין מושגים או גישות

✗ כותבים את ההגדרה (הצג) מתוך הקטע במקום מהחומר שלמדתם - ההגדרה חייבת לבוא מהלימוד.

✗ מציינים את המושג בלי להציג אותו - ציון בלבד לא מספיק.

✗ שוכחים לקשר את ההסבר לקטע עצמו - חובה ציטוט או התייחסות ישירה לקטע.

✗ כותבים תשובה כללית בלי המושגים המקצועיים מהמחזון.

לצפייה

צפו בסרטון "המיעוטים בישראל אזרחות לבגרות" - גם בעמוד הנושא, בלשונית "סרטון".
<https://www.youtube.com/watch?v=y-rBK6Z6MLY>
הסרטון הוא קישור חיצוני (YouTube) ולא נבדק מול תוכן השאלון או מחוון משרד החינוך.

עברו שוב על נושאי המצגת, תרגלו במשחקים, ונסו את שאלת הבגרות בעמוד הנושא.
בהצלחה!